

نگاه بیرون

چالش پادشاه نفت با ایران

محمد بازی* . ترجمه: آرژاد حاجی آقایی

● «ملک عبدالله» پادشاه عربستان در پیام سالانه خود، باردیگر تاکید کرد که کشورش، آماده عبور از شوک اقتصادی ناشی از کاهش قیمت نفت و مقابله با وخیم‌ترشدن منازعه در دو کشور همسایه خود یعنی عراق و یمن است. در عوض، شاهزاده سلمان، ولیعهد سعودی به نیابت از پادشاه به ایراد سخنرانی پرداخت. این تصویر- از یک وارث پیر با مشکلات جسمی ایستاده در برابر یک پادشاه ۹۰ساله- پرسش‌های بزرگتر حول محور جانشینی یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان نفت جهان را بدون پاسخ باقی می‌گذارد. شاهزاده سلمان ۷۹ساله، برادر ناتنی پادشاه و جانشین او، در ماه گذشته با ایستادن کنار عبدالله در نشست بهران کشورهای حاشیه خلیج‌فارس، نقش عمومی چشمگیرتری برعهده داشته است. اما سلمان نیز از وضعیت جسمی مناسبی برخوردار نیست و بنابه گزارش‌ها از زوال عقل رنج می‌برد. احتمال می‌رود حتی اگر ملک عبدالله فوت کند و سلمان به تخت و تاج دست یابد، پادشاهی چندان طولانی‌مدتی را نداشته باشد. این نکته نیز معلوم نیست که او چه کسی را به عنوان ولیعهد خود منصوب خواهد کرد و این تصمیم نیز می‌تواند بی‌ثباتی خانواده سلطنتی را بیشتر کند.

در ورای همه اینها؛ خاندان آل سعود با چالش بزرگتری بر سر جانشینی در درون سیستم موروثی خود روبه‌روست. پادشاهی عربستان که در سال ۱۹۳۲ توسط عبدالعزیز پایه‌گذاری شد و سیستمی را از خود برجای گذاشت که سلطنت از پسر ارشد به برادران کوچک‌ترش انتقال یابد (پادشاه هنگامی که درگذشت ۳۷فرزند را از خود برجای گذاشت). با نسل جدیدی فرزندان عبدالعزیز که در حال مرگ یا گام‌نهادن به دوران کهنولاند، این کشور هیچ برنامه مشخصی برای انتقال قدرت به نسل جدید خانواده پادشاهی- نوه‌های عبدالعزیز دست‌کم ۳۰نفرند- ندارد.

علاوه‌بر بیماری پادشاه و سوالاتی بر سر جانشینی پادشاه، عربستان سعودی با مجموعه تهدیدهای منطقه‌ای و اقتصادی نیز مواجه شده است.

در عمده‌ترین آنها، پادشاهی باید بتواند بر شناوربودن قیمت نفت نیز غالب آید. در هفتم ژانویه، نفت خام برنت که به عنوان نفت پایه بین‌المللی شناخته می‌شود، برای اولین‌بار از سال ۲۰۰۹ به زیر ۵۵دلار در هر بشکه سقوط کرد؛ سقوطی که بخشی از آن به علت امتناع عربستان از کاهش سطح تولید بود.

رهبران عربستان تاکنون با دسترسی به مبالغی بالغ بر ۷۵۰میلیارد دلار از ذخایر خارجی خود قادر به روبرویی شوک‌های اقتصادی ناشی از افزایش تولید نفت برای کاستن از قیمت‌ها بوده‌اند. اما این موارد نمی‌توانند در درازمدت راحل خوبی باشند.

چالش‌های دیگری نیز از جمله ایران، یعنی رقیب منطقه‌ای این کشور، فراروی جانشینان عبدالله قرار دارد. عربستان سعودی در چند جبهه به چالشی نیابتی با ایران دست یازیده است: سوریه، عراق، لبنان و یمن. پادشاهی عربستان، نفت را به‌منابیه سلاحی برای اعمال فشار به ایران و روسیه در مقابل پشتیبانی این دو کشور از بشار اسد به کار می‌برد. ایران در مواجهه با تحریم‌ها، وابسته به نفت صددلاری برای هر بشکه است تا بتواند تعهدات بودجه خود را به انجام برساند.

جنگ نیابتی باشدت در سوریه و عراق تداوم یافته است. متعاقب دخالت نظامی آمریکا در عراق در سال ۲۰۰۳، برخی همسایگان ایران به حمایت از جنگجویان سنی پرداختند، درحالی‌که ایران از دولت بشار اسد حمایت کرد. پس از آنکه حکومت‌های مختلف خاورمیانه به این نتیجه رسیدند که آمریکا در عراق جنگ را می‌بازد، آنها به منظور حفظ منافع خود، بعد از خروج آمریکا از عراق به مانورهای سیاسی دست یازیدند. عربستان سعودی که عراق را به‌منابیه سدی در مقابل نفوذ ایران می‌دید درصدد بی‌ثبات‌کردن حکوت شیعی در عراق برآمد.

آل سعود خود را به‌منابیه رهبران برحق جهان اسلام می‌بیند، اما ایران چندین دهه است که این ادعا را به چالش می‌کشد. اگرچه عربستان سعودی دارای اکثریتی سنی است، حاکمان آن از تأثیر بالقوه ایران بر جمعیت قابل‌ملاحظه و ناراضی شیعی خود در هراس‌اند؛ به‌ویژه شیعیانی که در استان سرشار از نفت در منطقه شرقی این کشور ساکن هستند.

هر رهبر جدیدی در عربستان بعید است طرح‌های کلان سیاست خارجی عربستان یا استفاده پادشاهی از نفت را در راستای تحمیل منافع خود دچار تغییر کرده و تلاش کند تا ایران را به کنار نهد. اما پادشاه جدید و محفل درونی او با تصمیم‌هایی بر سر جانشینی مواجه خواهند بود و باید خانواده حاکم و آینده پادشاهی را برای نسل‌های آتی دوباره شکل دهند.

«نویسنده کتاب جنگ نیابتی و استاد روزنامه‌نگاری در دانشگاه نیویورک

شرق: گفت‌وگو در حاشیه رودخانه سحرانگیز ژنو به‌جای مذاکره در اتاق دربسته هتل «اورینتال». حتی اگر کوتاه باشد و یک‌ربع هم بیشتر نباشد، شاید بتواند مواضع جوادظریف و جان کری، وزرای خارجه ایران و آمریکا را به یکدیگر نزدیک‌تر کند.

شهر توریستی، زیبا،گران و البته کوچک ژنو، به شکلات‌ها و تصاویر بکرش معروف است. یکی از زیباترین دیدنی‌های این شهر هم، رودخانه‌ای است که از میانه بخش توریستی شهر می‌گذرد. کناره‌های رودخانه ساختمان‌های هم‌شکل‌وشمایللی قرار دارند که به برندهای معروف ساعت تعلق دارند. با این حال جواد ظریف و جان کری برای فراغت از مذاکره در اتاق‌های دربسته، یک‌ربع پیاده‌روی در شهر را در برنامه روز گذشته خود گذاشتند.

۱۰۰ دقیقه مذاکره قبل از یک‌ربع پیاده‌روی

فاصله پروازی تهران- ژنو آنقدر کوتاه است که صبح حرکت کنی و به قراد دم ظهر برسی؛ چه آنکه اختلاف ساعت دوساعت‌ونیمه سوئیس با ایران، انجام قرار سر تایم مقرر را سهل‌تر هم می‌کند. جواد ظریف، وزیر خارجه ایران صبح دیروز به‌همراه تیم مذاکره‌کننده ایران راهی ژنو شد تا در دیدار با وزیر خارجه آمریکا که در ساعت ۱۱:۳۰ صبح به‌وقت ژنو برنامه‌ریزی شده پیدا کند، حضور پیدا کند. جان کری، وزیر خارجه آمریکا هم از پاکستان، کشور همسایه با ایران، راهی ژنو شد تا این دیدار انجام شود.

کری بعد از ورود خود به ژنو در پیامی توییتری نوشت: «ابتدا با استفان دی‌میس‌تورا، فرستاده ویژه سازمان‌ملل در امور سوریه دیدار کردم و اکنون آماده می‌شوم با وزیرخارجه ایران و گفت‌وگو کنم.» او درباره دیدار با ظریف گفته بود که «قرار است در این نشست اوضاع را ارزیابی کنیم تا جهت‌دهی لازم را به تیم‌هایمان ارایه دهیم. ثابا، امیدواریم که بتوانیم روند را تسریع کنیم تا به پیشرفت بیشتری دست یابیم.» این دیدار اگرچه به‌طور دوجانبه برنامه‌ریزی شده بود اما با حضور معاونان دو طرف برگزار شد؛ یک‌بار در نوبت قبل‌ازظهر و بار دیگر در نوبت بعدازظهر در هتل ماندارین اورینتال ژنو. در نوبت قبل‌ازظهر ظریف و کری ۱۰۰ دقیقه با هم مذاکره کردند. ساعت ۲ به‌وقت ژنو، مذاکره را ادامه دادند و بعد از آن حدود یک‌ربع پیاده‌روی هم با یکدیگر داشتند. گفته می‌شود پیش‌تر آنها در بازار مسقط نیز با یکدیگر پیاده‌روی کرده‌اند. البته آن‌زمان خبری از این پیاده‌روی منتشر نشد. تصاویر این «قدم آهسته» هسته‌ای در توییتر بارها بازترشد. یک مقام آمریکایی روز گذشته اعلام کرد که دو وزیر به مدت ۵ ساعت با یکدیگر مذاکره کرده‌اند و ساعت ۷ به وقت محلی هم مذاکره را ادامه دادند.

هشدار «چهره به چهره» به رهبران کنگره

اوباما: تحریم تازه آمریکا را منزوی می‌کند

شرق: چندروزی است که دیپلمات‌های آمریکایی هشدارهای قبلی خود به کنگره را دوباره تکرار می‌کنند؛ هشدارهایی برای جلوگیری از تصویب طرح تحریم‌های ایران در جریان مذاکرات ایران و شش‌قدرت جهانی. روزسه‌شنبه باراک اوباما بالاترین مقام اجرایی آمریکا نیز، شخشا وارد میدان شد. او در دیدار با رهبران کنگره، «چهره به چهره، روبه‌رو» به آنها هشدار داد تا دست از تلاش برای تحریم مجدد ایران بکشند. هرچند این اولین و آخرین هشدار رئیس‌جمهوری آمریکا به تئدرهای کنگره نبوده و نیست، اما این‌بار به غیر از شکست مذاکرات ایران و گروه ۵+۱، نسبت به انزوای آمریکا در سطح بین‌المللی هم هشدار داده است. طبق بیانیه مطبوعاتی کاخ سفید که بر روی سایت آن قرار گرفته، «اوباما» در این دیدار به تلاش‌های دیپلماتیک برای آنچه جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای نامیده، تاکید کرده است. محوری که در گفت‌وگوی دوروز پیش با «نتانیاهو» هم به آن اشاره کرده بود. «اوباما» همچنین مخالفت شدید خود را نسبت‌به طرح تحریم‌های جدید علیه‌ایران در جریان مذاکرات اعلام کرده است. بنابه بیانیه «کاخ سفید» که برای این حرف خود، دودلیل آورده است، «خارج کردن مذاکرات ایران و گروه ۵+۱ از مسیر خود و منزوی شدن آمریکا بین هم‌پیمانان بین‌المللی خود.» هرچند طبق این بیانیه، اوباما در این دیدار حرفی از وتوی تحریم‌های جدید ایران به میان نیاورده، اما پیش از این او هشدارهایی مبنی بر «وتو» کردن مصوبات شامل تحریم ایران را به کنگره فرستاده بود. پیش از این و درحالی که کنگره در اختیار دموکرات‌ها بود، نمایندگان چندین‌بار قصد داشتند که طرحی را به رای بگذارند که به‌موجب آن اگر مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ به نتیجه نرسد، تحریم‌های بیشتری متوجه ایران بشود. اما در همان زمان، «اوباما» کنگره را تهدید کرد که اگر چنین طرح‌هایی به تصویب برسد، از قدرت خود استفاده کرده و آن را «وتو» خواهد کرد. حالا که کنگره به‌طور کامل در دست جمهوریخواهان قرار گرفته، تنش‌های بین «کاخ سفید» و «کپیتال هیل» رفته‌رفته افزایش می‌یابد. پس از پیروزی جمهوریخواهان در انتخابات کنگره، نمایندگان این حزب ضمن رفت‌وآمد به اسرائیل، اقدام به موضعگیری‌های خصمانه علیه مذاکرات کردند، تا آنجا که «لیندسی گراهام» نماینده جمهوری‌خواه کنگره، در ملاقات با «بنیامین نتانیاهو» نخست‌وزیر اسرائیل، خطاب به او گفته بود: «کنگره از شما پیروی می‌کند.» او و هم‌نظرانش در سخنانی، از تلاش برای قرار دادن تحریم‌های جدید ایران در اولویت

دیپلماسی

AP Photo

پیاده‌روی وزیران خارجه ایران و آمریکا در حاشیه مذاکرات ژنو

قدم آهسته‌هسته‌ای

ظریف برای برلین و بروکسل بلیت گرفت

هفته‌ای که گذشت با یکدیگر تلفنی گفت‌وگو کرده بودند و موضوع مذاکره هسته‌ای نیز جزو محورهای گفت‌وگوی تلفنی بود. اگرچه هنوز کاترین اشتون، در جریان مذاکرات هسته‌ای به‌عنوان نماینده اتحادیه اروپا حضور خواهد داشت اما براساس اعلام اتحادیه اروپا در مذاکراتی که در سطح وزرای خارجه برگزار شود، موگربنی نیز حضور خواهد داشت. ظریف امروز در جریان دیدارهای اروپایی خود قطعا به مذاکرات هسته‌ای نیز خواهد پرداخت. این اولین سفر اروپایی ظریف نیست. سال‌گذشته نیز او پیش از سفر به ژنو، توقف پنج‌ساعته‌ای در ایتالیا داشت و با «اما بنینو»، وزیر خارجه وقت دیدار داشت. این دیدار موجب شد که وزیر خارجه ایتالیا به تهران سفر کند. ظریف همچنین روز جمعه برای دیدار با همتای فرانسوی خود راهی پاریس می‌شود. جان کری هم در همان روز در پاریس خواهد بود.

طرف مقابل، تصمیمات خود را بگیرد

مذاکره هسته‌ای در سال۲۰۱۵ با گره‌های مذاکره در ۲۰۱۴، گره خورده است. لغو یا تعلیق تحریم‌ها، میزان و سطح ذخیره‌سازی اورانیوم و تحقیق و توسعه در برنامه هسته‌ای ایران. اینها همه گره‌هایی است که مذاکره‌کنندگان شش‌ماه فرصت دارند آنها را باز کنند. البته آنها برای رسیدن به چارچوب سیاسی کمتر از این فرصت دارند، تنها تا ۱۱۰ اسفند

یعنی اول مارس.

جواد ظریف به‌رسم معمول در ابتدای ورود به محل مذاکره هسته‌ای در جمع خبرنگاران، گفت: «به نظر ما امکان رسیدن به توافق کامل وجود داشته و دارد ولی این نیازمند یک تصمیم و اراده سیاسی است. ما درحال حاضر به مرحله‌ای رسیده‌ایم که ضرورت دارد طرف مقابل تصمیمات خود را بگیرد تا بتوانیم از این طریق به سمت جلو به پیش برویم.» ظریف درعین‌حال تاکید کرد: «باید پیشنهادهای تازه و جامعی مطرح شود و آمادگی این را داریم که همه موضوعات را به نتیجه برسانیم اما باید ببینیم که طرف مقابل چقدر دراین‌باره آمادگی دارد.» این اولین‌بار نیست که جواد ظریف به طرف مقابل یادآوری می‌کند که باید مواضع جدیدی اتخاذ کنند تا بتوان فرآیند مذاکرات را به پیش برد.

خطوط قرمز بی‌مورد مطرح نشود

ظریف ابتدای ورود به ژنو اضافه کرد: «جمهوری اسلامی ایران همواره نشان داده در همه سطوح این اراده را دارد ولی اراده ما مبتنی بر این است که از حقوق صلح‌آمیز هسته‌ای خود صرف‌نظر نکنیم، چون بر اساس فتوای مقام معظم رهبری هیچ‌گاه دنبال سلاح هسته‌ای نیستیم ازاین‌رو هیچ نگرانی‌ای نداریم که به‌دنبال نشان دهیم برنامه هسته‌ای ما صلح‌آمیز است.»

رئیس دستگاه دیپلماسی تاکید کرد: «براساس برنامه هدف مشترک که سال گذشته در همین شهر ژنو توافق کردیم، ایران باید برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای خود را داشته باشد اما در عین‌حال نشان دهد که برنامه هسته‌ای‌اش صلح‌آمیز است و در این جهت، ما همواره اعلام کرده‌ایم این آمادگی را داریم.» ظریف با تاکید بر اینکه این هدف کاملا در دسترس است، افزود: «این هدف را در اختیار داریم و می‌توانیم برای اجرای آن برنامه‌ریزی کنیم. فقط برای رسیدن به آن، نیاز به اراده سیاسی و تصمیم‌گیری جدی و خطوط قرمزهای بی‌مورد طرف مقابل مخصوصا کشورهای غربی است که نباید مطرح شود.»

«مرضیه افخم» سخنگوی وزارت امور خارجه نیز روز گذشته در نشست خبری گفت: «وزارت امور خارجه نسبت به هر دوره از مذاکرات و روند آن ارزیابی‌هایی خواهد داشت و هر وقت احساس کنیم که متناسب با خواست ما نیست و مسیر، مسیری نیست که به توافق جامع، عادلانه و عاقلانه و متناسب با خواست ما دست یابد، تصمیمات جدیدی را اتخاذ می‌کنیم.» ظریف را در این دور از مذاکرات، مجید تخت‌روانچی و عباس عراقچی معاونان وی همراهی می‌کنند. بیل برنز، وندی‌شرمن و جیک‌سولیوان نیز کری را در سفر ژنو همراهی می‌کنند.

ادامه از صفحه ۷

نامه صادق زیباکلام به آیت الله علم‌الهدی

بحث برسر آن نیست که مردم در انتخابات سال گذشته نظرشان را درخصوص آن سیاست‌ها به نمایش گذاردند و فقط هشت‌درصدی که به جناب دکتر سعید جلیلی رای دادند همچنان خواهان تداوم همان سیاست‌های دوران آقای احمدی‌نژاد بودند. مصیبت بزرگتری که نبرداشتن به آن سیاست‌ها و تقلیل صورت‌مساله صرفا به یک‌نفر به‌نام آقای محمود احمدی‌نژاد آن است که امروز هم بسیاری از تئدروها (علیرغم جمعیت هشت‌درصدی‌شان) همچنان خواهان تداوم همان سیاست‌های نادرست گذشته هستند.

ایام بکام باد
صادق زیباکلام
۱۳۹۳ دی ۱۲

ادامه از صفحه ۶

هل ندادم

مطهری را از تربیون پایین نکشیدم

هر چیزی حد و اندازه دارد. سوال شما، پاسخ من.

● البته آیین‌نامه در مورد نطق نماینده صراحت دارد.

● بله، آیین‌نامه صراحت دارد ولی نه هر حرفی. ● خب این یعنی تفسیر آیین‌نامه و نظر شخصی.

● خبر، تفسیر نیست. حق است. ● درگیری فیزیکی خاصی هم آن‌روز اتفاق افتاد؟

خیر، نه مطهری کشیده شد و نه زدوخوردی شد.

● یعنی شما به کل منکر درگیری هستید؟ تنها او را پایین بردند و هیچ برخوردی نبود. ● یعنی آن همه نماینده، او را بدون هیچ برخوردی پایین بردند؟

● تا ۲۰-۴۰نماینده با او حرف زدند و او پایین نیامد. بعد دستش را کشیدند تا بیاید پایین. ● شما چطور، بین آنها بودید؟

نه، من بین آنها‌یی که دستش را کشیدند، نبودم.

مرکز خیریه نگهداری معلولین عقب‌مانده ذهنی (شبانه‌روزی)

آدرس: پاسداران، انتهای بوستان دوم، خیابان شهید افشاری، کوچه وحدت

تلفن: ۲۲۹۴۲۱۳۲ – ۲۲۹۴۷۰۱۴

شماره حساب: ۳۶۹۲۶۳۱۷

شماره کارت تجارت: ۶۲۷۳ ۵۳۹۹ ۹۱۶۶ ۴۳۴۳
(به نام مرکز خیریه معلولین ذهنی وحدت نزد بانک تجارت شعبه اله وردی پاسداران)